Technische notitie
Begrotingsproces 2027-2031

AB 27 oktober 2026

Inleiding

Het begrotingsproces is ingericht als één proces waarbij de kaderstelling voor de zomer plaatsvindt (via de Kadernota) en de uitwerking en vaststelling van de begroting in het najaar. De Kadernota 2027-2031 is in juni door het AB vastgesteld. De kadernota bouwt voort op de ingezette koers uit het bestuursprogramma "Verbinden en koers houden". Met deze koers blijft het waterschap werken aan de omvangrijke en urgente opgaven, zoals het vergroten van de zuiveringscapaciteit en versterking van onze keringen.

In de opzet van de P&C cyclus is voorzien in een technische notitie. In deze notitie worden technische mutaties in het kostenniveau ten opzichte van de Kadernota weergegeven. Op deze manier wordt het AB meegenomen in de technische aanpassingen ten opzichte van de Kadernota voorafgaand aan de besluitvormende bespreking van de Begroting 2027 en Meerjarenraming 2028-2031 (B&MR 2027-2031) in november.

De technische mutaties omvatten de besluiten over voorstellen die sinds de vaststelling van de Kadernota door het AB en DenH zijn genomen. Ook is in de technische notitie een actualisatie opgenomen van de autonome ontwikkelingen. Dit op basis van de meest recente inzichten. Daarnaast wordt, conform afspraken uit de kadernota, in de technische notitie ingegaan op de effecten die voortkomen uit de geopolitieke situatie.
De actualisatie van de autonome ontwikkelingen en de effecten die voortkomen uit de geopolitieke situatie zijn, waar mogelijk en relevant, gebaseerd op marktinzichten (o.a. van de energiemarkt), recente publicaties van het CPB en cijfers van de Unie van Waterschappen. De actualisatie van de belastingeenheden is gebaseerd op de meest recente inzichten van GBLT.

1. Mutaties netto kosten t.o.v. Kadernota 2027-2031

1.1 AB-besluiten

In de Kadernota is aangekondigd dat er in de periode tot aan de vaststelling van de B&MR 2027-2031 een aantal voorstellen aan het AB zou worden voorgelegd met financiële consequenties. In de Kadernota zijn schattingen opgenomen voor deze voorstellen, in afwachting van besluitvorming in het AB. Inmiddels heeft het AB over de meeste van deze voorstellen een besluit genomen. De besluiten, die sinds de vaststelling van de Kadernota door het AB zijn genomen, zijn in onderstaande tabel weergegeven.

*Tabel 1 – AB-besluiten met financiële consequenties sinds de Kadernota 2027-2031 (bedragen * € 1 mln).*

AB besluiten na Kadernota en voor B&MR	Begr 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Loonsom?	Datum
Bestuur en omgeving							
Visie circulariteit	0,3	0,4	0,5	0,5	0,5	Ja, deels	AB 30 jun
Weerbaarheid	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	Ja, deels	AB 22 sep
Erfgoed	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	Ja, deels	AB 22 sep
Versterking inzet weging waterbelang	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	Ja	AB 22 sep
Voldoende en gezond water							
Peilbesluiten	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	Ja	AB 22 sep
Schoon, gezuiverd water							
Persleidingbeheer	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	Ja	AB 22 sep
Financiën, organisatie en informatie							
Vitaal Zuiderzeeland	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	Ja	AB 22 sep
Totaal	**2,2**	**2,3**	**2,4**	**2,4**	**2,4**		

De bovenstaande voorstellen liggen voor het grootste deel in lijn met de inschattingen die in de kadernota zijn opgenomen voor deze voorstellen. De jaarlijkse kosten die samenhangen met het

voorstel over weerbaarheid dat in het AB van september is besloten, liggen € 0,1 miljoen per jaar hoger dan de inschatting die in de kadernota is opgenomen. Voor de andere voorstellen zijn afwijkingen nihil, of beperkt tot enkele tienduizenden euro's.

In de kadernota was daarnaast een aantal voorstellen opgenomen, waarvan verondersteld werd dat deze voor de begroting tot besluitvorming in het AB zouden leiden, maar waarvan de huidige verwachting is dat deze op een later moment worden voorgelegd aan het AB. Het gaat dan om de volgende voorstellen:

- De evaluatie van de energiestrategie en vervolg van de uitvoering
- Meting grondwaterkwaliteit
- Solidariteitsbijdrage muskusrattenbestrijding
- Aankoop grond AWZI Almere

Omdat deze voorstellen zijn vertraagd en het AB nog geen besluit genomen heeft over de bijbehorende middeleninzet, worden er voor het jaar geen aanvullende middelen opgenomen voor deze voorstellen in de begroting. Mogelijk dat hiervoor in het komend jaar wel een begrotingswijziging voor het jaar 2027 wordt voorgelegd via een apart voorstel. In de meerjarenraming wordt voor deze voorstellen wel een inschatting meegenomen bij de nieuwe ontwikkelingen (zie paragraaf 1.4).

In tabel 2 hieronder is een overzicht opgenomen met de verschillen in besluitvorming zoals die was ingeschat in de kadernota en de werkelijke besluitvorming[1].

*Tabel 2 – Verschillen bestuursbesluiten met inschatting kadernota (bedragen * € 1 mln).*

Effect bestuursvoorstellen met inschatting Kadernota	**Begr 2027**	**Raming 2028**	**Raming 2029**	**Raming 2030**	**Raming 2031**
Bestuur en omgeving					
Visie circulariteit	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Weerbaarheid	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Erfgoed	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Versterking inzet weging waterbelang	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Evaluatie energiestrategie en vervolg uitvoering	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Voldoende en gezond water					
Meting grondwaterkwaliteit	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Peilbesluiten	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Solidariteitsbijdrage Muskusrattenbestrijding	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Schoon, gezuiverd water					
Persleidingbeheer	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Aankoop grond AWZI Almere	0,0	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Financiën, organisatie en informatie					
Vitaal Zuiderzeeland	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totaal[1]	**-0,1**	**-0,3**	**-0,3**	**-0,3**	**-0,3**

1.2 Autonome ontwikkelingen en collegebesluiten

In de Kadernota 2027-2031 is ook een inschatting opgenomen van de autonome ontwikkelingen en collegebesluiten die in de periode tot aan de vaststelling van de Begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031 zouden plaatsvinden. Voor de opstelling van de technische notitie en de B&MR 2027-2031 is de inschatting van deze autonome ontwikkelingen geactualiseerd.

[1] In de totaaltelling kunnen verschillen voorkomen. Deze hebben te maken met afrondingsverschillen.

In onderstaande tabel is weergegeven welke verschillen er zijn ontstaan ten opzichte van het beeld uit de kadernota.

*Tabel 3 – Autonome ontwikkelingen en collegebesluiten sinds Kadernota 2021-2031 (bedragen * € 1 mln)*

Autonome ontwikkelingen en collegebesluiten sinds vaststelling Kadernota (verschillen tov kadernota)	**Begr 2027**	**Raming 2028**	**Raming 2029**	**Raming 2030**	**Raming 2031**	**Loonsom?**
Kosten slibeindverwerking	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	Nee
Solidariteitsbijdrage HWBP	0,4	-0,4	-0,2	0,6	0,0	Nee
Prijsontwikkeling over nieuwe voorstellen	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2	Nee
Kosten netbeheer	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	Nee
Loonontwikkeling	-0,3	-0,3	-0,2	-0,2	-0,1	Ja
Update Almere fit for the Future	0,0	-0,2	-0,2	0,0	0,0	Nee
Kapitaallasten en actualisatie investeringsplanning	-0,2	-0,5	-0,4	-0,4	-0,5	Nee
Meer inkomsten separate afvalstromen	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	Nee
Subtotaal voor correctie belastinginkomsten	**1,0**	**-0,3**	**0,2**	**1,2**	**0,7**	
Correctie verschuiving belastinginkomsten	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	Nee
Totaal autonome ontwikkelingen	**0,8**	**-0,5**	**0,0**	**1,0**	**0,5**	

*(bedragen * € 1 mln)*

Kosten slibeindverwerking
In de kadernota waren de slibverwerkingskosten opgenomen als een van de risico's voor de kostenontwikkeling. In de AB vergadering van 22 september is het AB via een schriftelijke mededeling op de hoogte gesteld van verwachte hogere kosten voor slibeindverwerking in 2026. Deze kosten vallen hoger uit door verschillende oorzaken (o.a. een latere oplevering van de slibdrooginstallatie, slibsamenstelling, de invoering van de vrachtwagenheffing). Veel van deze oorzaken werken ook door naar 2027 en verder. In de schriftelijke mededeling is aangekondigd dat de effecten voor de Begroting 2027 en verder zo goed mogelijk in beeld worden gebracht bij het opstellen van de technische notitie voor de Begroting 2027 en de Meerjarenraming 2028-2031.

De hogere kosten voor slibeindverwerking in 2027 en verder komen tot uiting in een meer dan reguliere stijging van het slibverwerkingstarief en een hogere vereveningsbijdrage. Op basis van informatie van HVC is in kaart gebracht wat het verwachte effect is voor 2027 en verder. Daarbij is rekening gehouden met het effect dat de slibhoeveelheden van het waterschap vanaf 2027 aanzienlijk zullen dalen door de ingebruikname van de slibvergistingsinstallatie op de AWZI Almere.

Op basis van de huidige informatie leidt dit in 2027 en verder tot verwachte meerkosten van € 0,7 miljoen per jaar.

Solidariteitsbijdrage HWBP
De solidariteitsbijdrage van het waterschap aan het HWBP is geactualiseerd op basis van de meest recente raming van de Unie van Waterschappen, die deze raming baseert op de landelijke HWBP programmering. De geactualiseerde cijfers leiden tot een aantal verschuivingen (zowel voordelig als nadelig).

Prijsontwikkeling over nieuwe voorstellen en ontwikkelingen
In de kadernota was deels rekening gehouden met de prijsontwikkeling over kosten van de nog te nemen besluiten en autonome ontwikkelingen. Deze valt in het meerjarenperspectief iets hoger uit dan de inschatting in de kadernota.
In paragraaf 1.3 over geopolitieke ontwikkelingen wordt verder ingegaan op de ontwikkeling van het algehele prijsniveau ten opzichte van de kadernota.

Kosten netbeheer
Half september heeft Liander bekendgemaakt dat de tarieven voor het netbeheer in 2027 met meer dan 20% zullen stijgen. Deze stijging ligt aanzienlijk hoger dan het reguliere inflatieniveau. Omdat waterschap Zuiderzeeland een grote energieverbruiker is, is de impact op de kosten ook

aanzienlijk. Het kosteneffect boven het reguliere inflatie-effect bedraagt circa € 0,5 miljoen en is daarom apart meegenomen in deze technische notitie[2].

Loonontwikkeling
In de kadernota is voor de algehele loonontwikkeling uitgegaan van een percentage van 4,2%, gebaseerd op ramingen van het CPB. Deze is voor de technische notitie niet gewijzigd. Wel is voor de Begroting 2027 de salarisbegroting op detailniveau geraamd. Dit leidt tot een voordelig effect van € 0,3 miljoen, dat onder andere wordt veroorzaakt door het feit dat minder medewerkers in het maximum van de schaal zitten. De huidige CAO heeft overigens een looptijd tot eind 2026. Afspraken over de CAO voor 2027 moeten nog worden gemaakt.

Update Almere fit for the Future
In de kadernota was een voorlopige kosteninschatting opgenomen voor de kosten van beheer en onderhoud en de kapitaallasten van de AWZI Almere. Dit betreft een verhoging van € 0,8 miljoen in de jaren 2027-2029 en € 0,2 miljoen vanaf 2030. In de AB vergadering van september is een voorstel ter kennisname geagendeerd met een verdere uitwerking van de ingeschatte kosten voor de AWZI Almere, zowel qua investering als qua exploitatie. In dit voorstel is op totaalniveau weergegeven dat de verwachte kosten in 2028 en 2029 € 0,2 miljoen lager uitvallen dan de inschatting die in de kadernota was opgenomen. Deze zijn verwerkt in deze technische notitie. De uiteindelijke werkelijke kosten hangen voor een belangrijk deel af van de ontwikkeling van marktomstandigheden, de uiteindelijke prestaties (op het gebied van bijvoorbeeld slibverwerking) en wet- en regelgeving (met name de Wet bijmengverplichting groen gas).

Kapitaallasten en actualisatie investeringsplanning
De investeringsopgave in de komende jaren is omvangrijk. Bij de kadernota is ook aangekondigd, dat de investeringsplanning voor de opstelling van de begroting geactualiseerd zou worden op basis van de huidige inzichten. Hieruit komt een aantal mutaties naar voren: Het gaat dan onder andere om:

- Een verschuiving naar achteren van de renovatie van een aantal rioolgemalen en kunstwerken in het waterbeheer. Ook zijn de uitgaven voor het project P&ID's ("Piping and Instrumentation Diagram") naar achteren geschoven.
- Aanpassing van de raming voor de uitgaven van de AWZI Almere, conform het AB voorstel ter kennisname dat in de AB vergadering van september is behandeld.
- Een verschuiving van het uitgavenpatroon voor de IJsselmeerdijk, waarbij uitgaven naar verwachting eerder plaatsvinden dan verondersteld in de kadernota. Ook zijn de uitgaven voor andere HWBP projecten geactualiseerd. Het gaat dan o.a. om uitgaven voor het project MSNF en de Oostvaardersdijk.
- Er is een aanvullende investering opgenomen op basis van de meest recente inschatting voor uitgaven in verband met "Verzoeken tot Aanpassingen" van persleidingen als gevolg van ruimtelijke ontwikkelingen van gemeenten of provincie. Dit in lijn met het AB voorstel van december 2025 over dit onderwerp.

Voor de noodstroomvoorzieningen is er verder een voordelig effect in de kapitaallasten ten opzichte van de kadernota omdat in de kadernota de kapitaallasten waren ingerekend vanaf 2027. De ingebruikname zal naar verwachting in 2028 plaatsvinden, waardoor ook de kapitaallasten verschuiven.

In onderstaande tabel is weergegeven hoe het totale investeringsvolume zich verhoudt tot de geplande investeringsuitgaven van de kadernota. Voor HWBP projecten is hierbij rekening gehouden met het eigen projectgebonden aandeel van 10%.

[2] Het verwachte kosteneffect is meegenomen in de centraal in de begroting opgenomen ruimte voor inflatie. De allocatie naar de budgetten zal plaatsvinden op basis van de definitieve tarieven die in het najaar worden vastgesteld door de ACM.

*Tabel 5 - Geraamde investeringsuitgaven B&MR 2027-2031 tov KN 2027-2031 (bedragen * € 1 mln)*

Omschrijving	Raming 2026	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031	Totaal 2026-2031
B&MR 2027-2031	50,4	54,4	41,0	27,0	20,4	20,6	**213,8**
Kadernota 2027-2031 (incl noodstroomvoorzieningen)	54,5	51,9	37,2	27,0	19,6	20,9	**211,1**
Verschil	**-4,1**	**2,5**	**3,8**	**0,0**	**0,8**	**-0,3**	**2,7**

De bijstellingen leiden ten opzichte van de kadernota tot een voordeel in de kapitaallasten tussen € 0,2 miljoen en € 0,5 miljoen per jaar.[3]

Separate afvalstromen
Met ingang van 2026 is het belastingstelsel voor de waterschappen aangepast. Eén van de veranderingen daarbij is dat de separate afvalstromen (afvalstromen die rechtstreeks op de AWZI worden geloosd, zonder tussenliggende riolering) apart worden gefactureerd en niet meer worden belast via een belastingaanslag. De opbrengsten hiervoor waren in de begroting opgenomen onder de belastinginkomsten. Gebleken is dat deze inkomsten moeten worden verantwoord onder de programmakosten en - opbrengsten. Met ingang van 2027 is dit gecorrigeerd.
Daarnaast is op basis van ervaringscijfers sprake van een voordelig effect omdat inkomsten in de praktijk hoger uitvallen dan begroot. Voor 2027 en verder wordt ook uitgegaan van deze hogere inkomsten.

1.3 Geopolitieke ontwikkelingen

In de huidige geopolitieke omstandigheden zijn prijsontwikkelingen lastig voorspelbaar. In de kadernota zijn prijsontwikkelingen en de totale kosten- en tariefsontwikkeling daarom gebaseerd op de situatie voor aanvang van de oorlogssituatie in het Midden-Oosten. In de kadernota is aangegeven dat de geopolitieke effecten apart in kaart worden gebracht en zo goed mogelijk worden ingeschat bij de opstelling van de technische notitie voor de begroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2031 in het najaar. In de kadernota is (in paragraaf 2.5) wel een indicatie opgenomen wat potentiële kosteneffecten kunnen zijn (deze kwam uit op €5,4 miljoen).

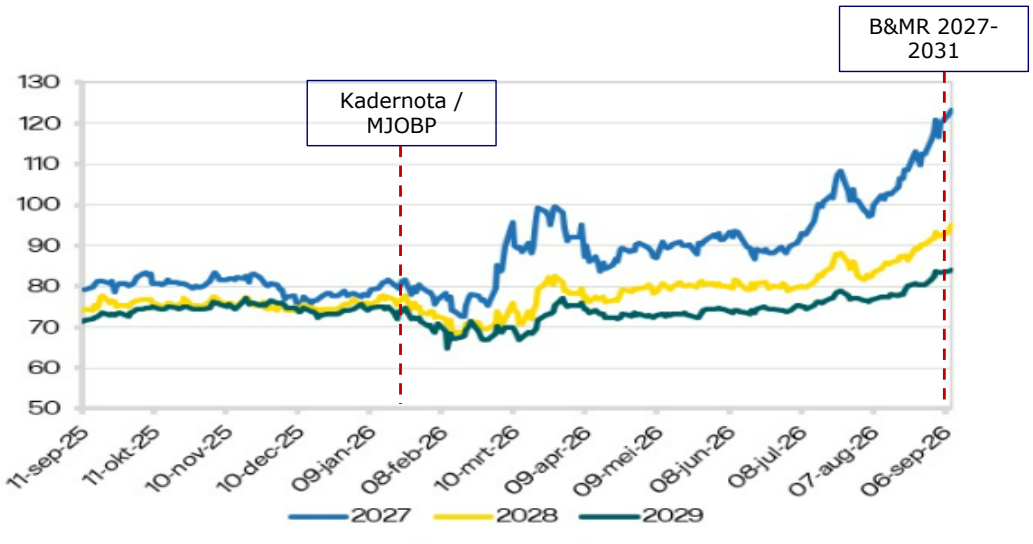
In lijn met de kadernota zijn voor deze technische notitie de effecten van de geopolitieke ontwikkelingen in kaart gebracht. Hieruit komen twee ontwikkelingen naar voren die concreet en kwantificeerbaar zijn. Het gaat om de algehele prijsontwikkeling (inflatie) en de energiekosten.

(centrale) inflatie
In augustus/september heeft het CPB geactualiseerde ramingen gepubliceerd met betrekking tot de prijsontwikkelingen voor 2027 (inflatie, prijs bruto binnenlands product, prijsindex overheidsinvesteringen). Deze liggen allemaal 0,6 tot 0,8 procentpunt hoger dan de kadernota. Deze verhogingen hangen voornamelijk samen met de geopolitieke omstandigheden. Daarom is het centrale inflatieniveau in de begroting naar boven bijgesteld van 2,4% naar 3%. Voor de jaren na 2027 heeft het CPB geen nieuwe voorspellingen afgegeven in augustus / september. Daarom is voor deze jaren nog uitgegaan van cijfers die in de kadernota zijn opgenomen. De bijstelling van de centrale inflatieruimte voor 2027 heeft een structureel kostenverhogend effect van € 0,4 miljoen.

Voor de algehele loonontwikkeling (CAO-ontwikkeling) heeft overigens geen bijstelling plaatsgevonden ten opzichte van de kadernota. De ramingen van het CPB hierover liggen in lijn met de eerdere ramingen die gebruikt zijn bij de kadernota.

[3] Er is sprake van een voordeel op de kapitaallasten ondanks het feit dat de investeringen in 2027 hoger uitvallen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de verschuiving van de uitgaven van de IJsselmeerdijk naar voren, terwijl de ingebruiknamedatum (en de start van de afschrijving) niet is gewijzigd. De ingebruiknamedatum van andere kleinere investeringen wel naar achteren is geschoven. Verder was in de kadernota al een totaalinschatting opgenomen voor de kosten van Almere van € 0,8 miljoen (incl. beheer en onderhoud).

Energiekosten
In de kadernota is voor wat betreft de energiekosten uitgegaan van de energieprijzen die van toepassing waren voor de verandering van de situatie in het Midden-Oosten. Na het uitbreken van de oorlogssituatie in het Midden-Oosten zijn energieprijzen aanzienlijk gestegen. In onderstaande grafiek is deze ontwikkeling weergegeven *(bron: Vattenfall marktrapport, ontwikkeling prijzen Elektriciteit Base in €/MWh)*:



In de grafiek is te zien, dat er nog steeds sprake is van grote fluctuaties in de markt en dat met name de prijs voor 2027 de afgelopen maanden aanzienlijk is toegenomen. Voor 2028 en 2029 is ook sprake van een prijsstijging, maar deze is minder omvangrijk. Waterschap Zuiderzeeland heeft een begroot energieverbruik van meer dan 35 miljoen kWh. De prijsstijging heeft daarom een aanzienlijk effect op de kosten. In 2027 gaat het om een stijging van ruim € 2 miljoen. In onderstaande tabel is het effect op de kosten weergegeven voor de komende jaren, ten opzichte van de raming uit de kadernota.

*Tabel 6 – Effect energiekosten tov KN 2027-2031 (bedragen * € 1 mln)*

Omschrijving	**Raming 2027**	**Raming 2028**	**Raming 2029**	**Raming 2030**	**Raming 2031**
Stijging energiekosten t.o.v. kadernota	2,1	0,9	0,6	0,3	0,2

Voor andere componenten, zoals onderhoud en chemicaliën zijn geen aanvullende kosten opgenomen in verband met geopolitieke ontwikkelingen. Bij deze componenten bestaan wel risico's op aanvullende kostenstijgingen, maar deze zijn op dit moment onvoldoende concreet en/of moeilijk kwantificeerbaar.

In de kadernota is bij de geopolitieke ontwikkelingen aangegeven, dat er bij de opstelling van de begroting zo goed mogelijk onderscheid zal worden gemaakt in structurele en incidentele kostenontwikkelingen. Structurele effecten worden verwerkt in de tariefsontwikkeling. Incidentele effecten, zoals schommelingen in energieprijzen, kunnen ten laste van de reserve worden gebracht, uiteraard met inachtneming van de kaders van het reservebeleid.

In onderstaande tabel zijn de geopolitieke effecten onderscheiden naar incidentele en structurele componenten.

*Tabel 7 – Uitsplitsing incidentele en structurele effecten geopolitiek (bedragen * € 1 mln)*

Omschrijving	Raming 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Geopolitieke effecten – deel structureel	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Geopolitieke effecten – deel incidenteel	1,9	0,7	0,4	0,1	0,0
Subtotaal geopolitieke effecten	***2,5***	***1,3***	***1,0***	***0,7***	***0,6***

1.4 Nieuwe ontwikkelingen

In de kadernota is voor het bepalen van de tariefsontwikkeling ook rekening gehouden met een inschatting van kosten voor beleidsontwikkelingen, waarvan besluitvorming wordt voorzien ná vaststelling van de Begroting 2027 en Meerjarenraming 2028-2031, maar die mogelijk wel financiële consequenties kunnen hebben voor het kostenniveau in de planperiode. Hierbij valt onder andere te denken aan onderwerpen als de invulling van de Nederlandse digitaliseringsstrategie, exploitatie-effecten van aan te passen AWZI's en beoordeling van keringen na afronding van de tweede landelijke beoordelingsronde. Het gaat hierbij nadrukkelijk om een inschatting van kosten die passen binnen de doelstellingen van het waterschap.

In paragraaf 1.1 is beschreven dat de besluitvorming over een viertal voorstellen zal plaatsvinden na vaststelling van de B&MR 2027-2031. De inschatting van de verwachte extra benodigde middelen is vanaf 2028 meegenomen bij de inschatting van kosten voor "nieuwe ontwikkelingen". [4]Voor 2027 zullen waar nodig begrotingswijzigingen worden voorgesteld.

1.5 Totaalbeeld netto kosten

In onderstaande tabel is weergegeven hoe de kostenontwikkeling er op totaalniveau uit ziet in relatie tot de Kadernota.

Tabel 8 – Netto kosten Begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031 versus Kadernota 2027-2031

Omvang netto kosten	Begr 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030	Raming 2031
Kadernota 2027-2031	**134,4**	**143,4**	**151,5**	**162,1**	**172,1**
AB-Besluiten	-0,1	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
Autonome ontwikkelingen en DenH besluiten	0,8	-0,5	0,0	1,0	0,5
Actualisatie nieuwe ontwikkelingen		0,3	0,3	0,3	0,3
Geopolitieke ontwikkelingen	2,5	1,3	1,0	0,7	0,6
Diversen en afronding	0,1	-0,1	0,0	0,1	0,0
Concept Begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2031	**137,7**	**144,1**	**152,5**	**163,9**	**173,2**
Verschil met kadernota 2027-2031	**3,3**	**0,7**	**1,0**	**1,8**	**1,1**

*(bedragen * € 1 mln)*

De totale kostenontwikkeling ligt in 2027 € 3,3 miljoen hoger dan het (regulier) kostenniveau uit de kadernota. Voor de jaren daarna liggen kosten tussen € 0,7 miljoen en € 1,8 miljoen hoger. De hogere kosten worden voor een belangrijk deel veroorzaakt door de geopolitieke ontwikkelingen.

Zoals ook in de kadernota is aangegeven, kan de kostenontwikkeling in de komende jaren sterk beïnvloed worden door wijzigingen in geopolitieke omstandigheden.

[4] Voor de aankoop grond Almere is de inschatting van de kadernota tevens neerwaarts bijgesteld, omdat de grondaankoop naar verwachting op een later moment zal plaatsvinden.

2. Mutaties in de loonsom sinds de Kadernota

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de mutaties van de loonsom op basis van de ontwikkelingen en genomen besluiten sinds de vaststelling van de Kadernota.

Tabel 9: mutaties in de loonsom ten opzichte van de Kadernota 2027-2031

Autonome ontwikkeling / besluit	**Begr 2027**	**Raming 2028**	**Raming 2029**	**Raming 2030**	**Raming 2031**
Effect uitwerking salarisbegroting	-0,3	-0,3	-0,2	-0,2	-0,1
Visie circulariteit	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4
Weerbaarheid	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Erfgoed	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Versterking inzet weging waterbelang	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Peilbesluiten	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Persleidingbeheer	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Vitaal Zuiderzeeland	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Totaal	**1,7**	**1,8**	**1,9**	**1,9**	**2,0**

*(bedragen * € 1 mln)*

3. Actualisatie belastingeenheden

De ontwikkeling van de belastingeenheden is gebaseerd op cijfers van GBLT en ziet er voor 2027 als volgt uit:

Tabel 10 – Ontwikkeling belastingeenheden

Belastingeenheden	Begroting 2026	Kadernota 2027	Begroting 2027
Watersysteemtaak			
Aantal ingezetenen (huishoudens)	182.800	185.500	184.600
WOZ-waarde gebouwd - woningen (* 1 miljard)	80,3	82,5	83,7
WOZ-waarde gebouwd – niet woningen (* 1 miljard)	11,4	14,2	13,5
Ongebouwd wegen (aantal ha)	3.800	3.800	3.800
Ongebouwd overig (aantal ha)	101.700	101.500	101.500
Natuurterreinen (aantal ha)	118.400	118.400	118.400
Verontreinigingsheffing (aantal v.e.)	14.100	14.400	14.600
Zuiveringstaak			
Zuiveringsheffing woningen (aantal v.e.)	432.400	437.600	436.400
Zuiveringsheffing bedrijven (aantal v.e.) [5]	152.800	160.000	157.100
Kwijtschelding			
Watersysteemtaak (aantal huishoudens)	8.000	8.400	8.400
Zuiveringstaak (aantal v.e.)	16.500	17.100	17.100

GBLT heeft mede op basis van de laatste inzichten van de aanslagoplegging de eenheden geactualiseerd voor de begroting 2027. Ten opzichte van de kadernota is er sprake van een minder grote groei van het aantal eenheden voor ingezetenen (huishoudens) en vervuilingseenheden woningen. Op basis van de huidige inzichten en een analyse van de afgelopen jaren heeft GBLT de verwachte groei van het aantal huishoudens / woningen naar beneden bijgesteld. Dit heeft ten opzichte van de kadernota een nadelig effect op de lastendrukontwikkeling.

De begroting voor de vervuilingseenheden bedrijven is gebaseerd op de meest recente cijfers voor de aanslagoplegging 2026. Voor de WOZ waarde is uitgegaan van een stijging van 5,5%. Deze ligt iets hoger dan de verwachting ten tijde van de kadernota. Dit is in lijn met verwachtingen van de waarderingskamer en gemeenten. Deze stijging heeft overigens geen effect op de lastendrukontwikkeling. Hiervoor wordt gecorrigeerd bij het berekenen van de lastendrukontwikkeling per categorie.

Bij de eenheden voor kwijtschelding is rekening gehouden met een stijging vanwege de aanpassing van het kwijtscheldingsbeleid.

[5] Voor 2026 en 2027 zijn de cijfers aangehouden exclusief de vervuilingseenheden van separate lozers (zie ook de toelichting hierover in paragraaf 1.2). In 2026 zijn de opbrengsten die samenhangen met de separate lozers meegenomen bij de belastingopbrengsten. Gebleken is dat deze opbrengsten moeten worden verantwoord als opbrengsten in de exploitatie bij het programma Schoon en gezuiverd water. Dit is verwerkt in de begroting 2027. Het cijfer van de begroting 2026 in de tabel is hiervoor gecorrigeerd.

4. Actualisatie tariefontwikkeling op basis van het tariefscenario

Uitgangspunten Kadernota 2027-2031
In de Kadernota liggen de uitgangspunten vast voor het tariefscenario. Samengevat zijn dit de volgende punten:

- We houden onze koers vast en blijven werken aan het realiseren van onze (genormeerde) opgaven. Dit leidt tot structureel hogere kosten en dat heeft consequenties voor de lastenontwikkeling. De ontwikkeling van de kosten en benodigde opbrengsten vraagt om een tariefscenario dat recht doet aan deze opgaven, met oog voor uitvoerbaarheid én lastendrukontwikkeling, waarbij het tarief volgend blijft op de taak.
- De omvangrijke opgaven, toenemende complexiteit en (geopolitieke) onzekerheden bevestigen de noodzaak om te kiezen voor een tariefscenario dat gericht is op behoud van de gezonde financiële positie en de financiële weerbaarheid van het waterschap.
- Aan het begin van de planperiode bevindt de reserve-omvang zich aan de onderkant van de bandbreedte uit het vastgestelde reservebeleid (25%–40% van de begrotingsomvang). Bij de B&MR 2026-2030 is het uitgangspunt gehanteerd om in de planperiode 2026-2030 te sturen op een groei van de reservepositie naar het midden van de bandbreedte met als voorwaarden dat sprake moet zijn van een stabiele lastendrukontwikkeling. Tussentijds werd gedurende de planperiode een tijdelijk lagere reservepositie (van minimaal 20%) geaccepteerd. In de kadernota is deze lijn vastgehouden voor het begrotingsproces 2027-2031. Daarbij is uitgegaan van het bereiken van het midden van de bandbreedte in 2030. In de kadernota is daarbij echter aangegeven dat het waterschap zich ervan bewust is dat zich omstandigheden kunnen voordoen die vragen om flexibiliteit en kunnen leiden tot een keuze om niet in 2030 het midden van de bandbreedte te bereiken, maar één of twee jaar later. Sturen op het midden van de bandbreedte op deze wijze draagt bij aan de borging van een toekomstbestendige financiële positie in een situatie waarin onzekerheden toenemen vanwege grotere en complexere projecten en de huidige geopolitieke situatie.
- De financiële effecten van de geopolitieke situatie zijn op dit moment niet te voorspellen vanwege de grote fluctuaties en snel wijzigende omstandigheden. Tegelijkertijd zijn mogelijke effecten groot en onvermijdelijk. Het tariefscenario gaat daarom uit van de reguliere kostenontwikkeling met daarbij een nader te bepalen aanvullend/verhogend effect vanwege geopolitieke omstandigheden. Dit effect wordt ingeschat bij de opstelling van de begroting. Daarbij wordt zo goed mogelijk onderscheid gemaakt in structurele en incidentele effecten. Structurele effecten worden verwerkt in de tariefsontwikkeling. Incidentele effecten, zoals schommelingen in energieprijzen, kunnen ten laste van de reserve worden gebracht, uiteraard met inachtneming van de kaders uit het reservebeleid. Dit om te voorkomen dat lasten naar de toekomst worden doorgeschoven en in latere jaren een extra hoge tariefsontwikkeling nodig is.

In de kadernota is de lastendrukontwikkeling op basis van deze uitgangspunten indicatief uitgerekend. Voor 2027 kwam dit neer op een stijging lastendruk tussen 7,5% en 8,5%. Daarbij is aangegeven dat deze percentages exclusief effecten waren van geopolitieke ontwikkelingen.
De reservepositie kwam bij deze ontwikkeling in 2030 uit op het midden van de bandbreedte uit het reservebeleid.

In de Kadernota is aangekondigd, dat er in de technische notitie een overzicht zou worden aangeboden van de werkelijke financiële consequenties van bestuursbesluiten, nieuwe autonome ontwikkelingen en een zo goed mogelijke inschatting van de consequenties van de geopolitieke situatie. Op basis hiervan, en de hierboven genoemde uitgangspunten, kan de definitieve tariefontwikkeling worden berekend en opgenomen worden in de Begroting 2027 en Meerjarenraming 2028-2031 die in november ter vaststelling aan het AB wordt aangeboden.

Actualisatie tariefontwikkeling
De geactualiseerde kostenontwikkeling laat een hoger kostenniveau zien dan geraamd in de kadernota, veroorzaakt door autonome ontwikkelingen en door de effecten van de geopolitieke situatie. Ook is bij de belastingeenheden sprake van een minder grote groei. Wanneer op basis van de uitgangspunten voor het tariefscenario de tariefsontwikkeling wordt doorgerekend, komt dit voor de watersysteemheffing uit op een stijging van 9,5% in 2027 en voor de zuiveringsheffing op een stijging van € 8,75. In de kadernota is (exclusief de geopolitieke effecten) uitgegaan van een stijging van 8% voor de watersysteemtaak en +€7,25 voor de zuiveringstaak. Voor het meerjarenperspectief is uitgegaan van dezelfde bandbreedte als bij de kadernota. Deze gaat voor

de jaren vanaf 2028 uit van een stijging van de heffingsopbrengst voor de watersysteemtaak tussen +7% en +11% en een stijging van het zuiveringstarief tussen +€ 6,00 en +€ 9,00 per jaar (dit komt overeen met ca +7% tot +11%).

In onderstaande tabel is weergegeven wat dit betekent voor de inzet van de egalisatiereserve en de totale reservepositie. Een negatief getal betreft een dotatie. Een positief getal komt overeen met een onttrekking aan de reserve.

Tabel 11: overzicht inzet egalisatiereserve per taak en ontwikkeling totale reservepositie

Tariefscenario	Inzet reserve 2027	inzet reserve 2028-2031	saldo ("gat") kosten / heffingen in 2031 (positief: kosten > heffing)	Reserveomvang einde planperiode (circa) (excl. resultaat 2026)	Reservepositie einde planperiode als % begrotingsomvang	Voldoet aan uitgangspunten Kadernota?
Zuivering: +8,75 in 2027, +6,00 tot +€ 9,00 in de jaren daarna	**1,7**	**-10,8**	**-5,3**	**56,1**	**32,4%**	✓
Systeem: +9,5% in 2027, daarna +7% tot +11%	**-0,6**	**-14,8**	**-2,1**			

Bij de bepaling van de reserve-inzet is rekening gehouden met het uitgangspunt dat de incidentele effecten vanwege geopolitieke omstandigheden worden gedekt uit de reserves. De reserve-inzet in 2027 valt ook € 1,9 miljoen hoger uit dan de kadernota. Het gevolg hiervan is dat de reservepositie zich tijdelijk onder het minimum van de bandbreedte van 25%-40% uit het reservebeleid bevindt en dat het midden van de bandbreedte niet in 2030 maar in 2031 wordt bereikt. Dit past overigens binnen de kaders van het reservebeleid. In het reservebeleid ligt vast dat de toets op de bandbreedte plaatsvindt aan het eind van de planperiode.

5. Actualisatie lastendruk

Op basis van de tariefsontwikkeling en de eenheden die hierboven zijn weergegeven, ziet de lastendrukontwikkeling per categorie er als volgt uit:

Tabel 12: lastendrukontwikkeling per categorie

categorie	Stijging lastendruk (zuivering +8,75, systeem +9,5%)
Eenpersoons huishouden met huurwoning	9,4%
Eenpersoons huishouden met koopwoning	9,1%
Meerpersoons huishouden met huurwoning	9,8%
Meerpersoons huishouden met koopwoning	9,5%
Agrarisch bedrijf	9,6%
Industrieel bedrijf	10,0%
Natuurorganisatie	9,6%
Woningbouwcorporatie	8,7%

Zoals hierboven genoemd is in de kadernota een indicatieve lastendrukontwikkeling opgenomen van 7,5% tot 8,5% voor de verschillende belastingcategorieën, exclusief de effecten voortkomend uit de geopolitiek. Inclusief de effecten van de geopolitiek komt de lastendrukstijging voor 2027 uit tussen 8,7% en 10,0%.